

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petitvrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Volitve za okrajne zastope na Štajerskem.

I.

Okrajni zastopi, ki so se s postavo od 14. junija 1866 na Štajerskem vpeljali, bodo v malo tednih končali svojo drugo triletno dobo. Bližajo se tedaj nove volitve in treba bode paziti in delati, ne samo, da ne izgubimo onih tal, ki smo si jih pri poslednjih volitvah leta 1869 priborili, temuč da si pridobimo, če ne večino v vseh zastopih slovenskih okrajev, vsaj v vsakem toliko sedežev, kolikor nam je mogoče si prisvojiti po dozdaj še veljavni volilni postavi.

Okrajni zastopi so nedvomno važen faktor v organizaciji samovladnih oblastnih, ne toliko po svojem prvotnem lastnem delokrogu, kolikor po predpravicah, jim pozneje podanih po šolskih in drugih postavah, vsled katerih volijo zastopnike v okrajne šolske svete, v gruntne cenilne komisije itd. in so sploh tisti organi, do katerih se obrača vlada in deželni zastop v vseh važnejših vprašanjih tikajočih se občinskih naprav, novih postav in preuredbe že obstoječih.

Po postavi za okrajne zastope na Štajerskem, katera je, izvzemši volilni red, za vsem drugim enaka dotični postavi za Češko in Moravsko, spadajo v delokrog teh zastopov vse notranje zadeve, ki so skupne za celi okraj in njegove prebivalce (§. 48.), tedaj vsi okrajni zavodi, ki se združujejo iz okrajnih sredstev, zdravilstvene in dobrotne naprave, okrajne ceste itd.; potem nadzorništvo nad občinskimi odbori. Nova šolska postava podelila je okrajnim zastopom pravico, da volijo pet udov v okrajne šolske svete in ker so ti sveti sestavljeni iz 9 udov, imajo v vseh šolskih svetih po okrajnih zastopih izvoljeni svetovalci vselej za se absolutno večino. Tudi v cenilne komisije, za novi kataster pošlje vsak okrajni zastop po dva zaupna moža.

Spoznavši imenitnost okrajnih zastopov je ustavoverna nemška večina štajerskega deželnega zbora, da si je posnemala v vsem drugem postavo za Češko, samo v najvažniši točki jo spremenila, v volilnem redu, katerega je prav po

izgledu Schmerlingovih volilnih redov za deželne zборе, na podlagi tako zvanih interesnih skupin ustvarila, da bi za vselej mestnemu življu ohranila večino v teh zborih in tako zlasti v slovenskih okrajih zabranila narodno večino ter mali peščici nemškutarskih meščanov v roke dala osodo vsega slovenskega prebivalstva na Štajerskem.

Volilna postava razločuje štiri interesne skupine: 1. velikih posestnikov; 2. velikih trgovcev in obrtnikov; 3. mest in trgov in 4. kmetijskih občin. Ta razložek dela tudi postava za Češko in Moravsko; a tukaj voli vsaka teh skupin toliko okrajnih zastopnikov, kolikor jej gre po znesku davkov, ki jih cela skupina plača. Na Štajerskem pa voli vsaka skupina enako število okrajnih zastopnikov brez vsakega ozira niti na znesek davka, ki ga skupina plača, niti na število duš, v skupini zapadenih. Krivico, katera se po tej volilni postavi godi kmetickemu ljudstvu, so v deželnem zboru štajerskem v vsaki sesiji slovenski poslanci grajali ter odločno terjali, da se naj postava v smislu pravičnosti in enakopravnosti prenaredi in se vsaki interesni skupini odloči samo toliko zastopnikov, kolikor jej gre po znesku od nje plačanih davkov; a nemška večina se je upirala vsaki spremembi tega za njo ugodnega volilnega reda, češ, da se naj ta postava poprej v ljudstvu ukorenini, predno se začne sprenarejati.

Po volilnem redu šteje okrajni zastop v okrajih do 10.000 prebivalcev 24, v okrajih z 10.000 do 20.000 prebivalcev 30—32, z 20.000 do 30.000 36, v okrajih, ki imajo čez 30.000 duš pa 40 do 42 zastopnikov. Od tega števila spada na vsako skupino 4. del, tedaj 6, oziroma 8, 9, 10 zastopnikov na skupino velikih posestnikov, ravno toliko na velike trgovce, na mesta in trge in na kmetijske občine.

Na slovenskem Štajerji je 20 okrajnih zastopov, med temi imata Vransko in Sevnica 24 zastopnikov; okraji: Šmarje, Kozje, Ormuž, sv. Lenart, Ljutomer, Marenberg, Gornji grad, Zgornja Radgona, Brežice, Rogatec, Šoštanj, Laško, Slovenska Bistrica in Slovenji Gradec 30 do 32,

Konjice 86, okraji: Celje, Ptuj in Maribor po 40 zastopnikov. Ako bi se, kakor na Češkem in Moravskem, tudi pri nas volilo, bi v vseh teh okrajih slovensko kmeticko ljudstvo imelo večino, in sicer naravno večino, naj si bode podlaga razdelitve zastopnikov na skupine število prebivalcev, naj si bode znesek davkov, ki jih plača vsaka skupina. Poglejmo na število prebivalcev v mestih in trgih in na kmetih; tu se kaže v vseh okrajih, da prebivalstvo v kmetickih občinah je 5 do 20krat toliko, kolikor ga je v mestih in trgih. Po poslednjem štenji ljudstva ima prebivalcev

okraj:	v mestih in trgih	v kmetickih občinah
Celje	6.912	30.046
Kozje	2.966	16.675
Šmarje	718	17.957
Vransko	1.215	8.500
Ormuž	1.992	15.706
Konjice	1.941	21.396
Sv. Lenart	501	17.330
Sevnica	1.226	8.478
Ljutomer	1.412	11.140
Maribor	13.047	46.221
Marenberg	1.655	15.626
Gornjigrad	2.698	11.722
Gornja Radgona	—	12.488
Ptuj	2.053	44.970
Brežice	795	15.842
Rogatec	697	11.417
Šoštanj	1.264	8.805
Laško	616	18.560
Slovenska Bistrica	2.226	16.099
Slovenji Gradec	918	11.350

Tedaj v gornje-radgonskem okraji nij nobene mesta in trga, v okrajih sv. Lenart in Laško je 3 % mestnih in 97 % kmetickih prebivalcev, v Šmarji je razmera 4: 96, v Ptuj in Brežicah 5: 95, v Rogateci 6: 94, v Slovenskem Gradcu 8: 92, v Konjicah 9: 91, v Marenbergu 10: 90, v Ljutomeru 12: 88, na Vranskem, v Ormuži, Sevnici, Slovenski Bistrici 14: 86, v Šoštanji 15: 85 in le v okrajih Kozje 20: 80, Gornjigrad 22: 78, Celje

Listek.

Kralj Samo.

Kje nek zemlja grobe krije,
Kjer junaci domačije
Mirno smrtno spanje spé? —
Nihče li ne zna za njé?

S. Jenko.

Mejašenje narodov pomenja neprestani boj. V prirodi nij tako strmih visokih in globokih mej, da bi ločile narod od naroda, tako da bi eden ne mešal razvitja drugemu. Niti Španija niti Italija, katero so pesniki (n. pr. Petrarca) od Germanije po Planinah ločeno proslavljali, ni srednja in južna Azija, v katero čez gorostasni Kavkaz in čez strme hrbtove Altaja Rusi prodirajo, nij bila tujega vplivanja kedaj varna, kamo li dežele v sredino Evrope položene kakor n. pr. one, ki se med Baltikom in Dunajem, med češko Šumavo in Karpati, med Dunajem in Adrijo razprostirajo. Tu so od praveka, dokler povestnica pomni, bivali najljubšeji boji za meje; preje med Rimljani in Germani, pozneje in zdaj med Germani in nasledniki njihovimi — Slavjani. Sala, Laba, In, Donava, Raba,

Mura, Drava, Sava, Soča in Adrija rudele so premnogokrat germanske in slovanske krvi.

Tu se je godilo vedno neprestano preseljevanje narodov, tudi dolgo časa šče po onem glavnem 4. in 5. veka, Tu je rod in pleme premikavalo se simo tamo; nasledek izgubljenega boja bil je pobeg celega rodu in plemena, zdaj germanskega, zdaj slovanskega. Le po teh velikih begih in preseljevanjih je razumljivo ono ogromno izgibanje slovanskih plemen z obraza sedanje Nemčije; ne kultura, nego krvavi meč je pretvarjal slovansko zemljo v nemško. Stoprv pozdno nahajamo oni germanizatorični upliv na izneverjenje našega naroda, pod katerem diše sedanji vek.

Nemški narod je od propadanja rimske države počenši vedno večjo moč in krepost nad drugimi narodi dobival. Tudi v njegovo srce bil je uže rimski nož zasajen (v 1. stol. po Kr.); germanski narodiči, razsejani za Renom in pred Renom, o Dunaji tja do Labe in Odra branili so se šče tekom 2. in 3. stoletja jako različnim načinom proti navalom rimske „kulture“ in zvižajne politike, a notranjim oslavljenjem in propadom rimskega života dobili so veliko krepost, če ravno

ne šče politične vkupnosti. Oni so se naučili rimskega vojaštva, rimske obrtnosti (po mestih in trdnjavah sredi njih utemeljenih) in rimske — politike, neprecenljivih prednostij pred prostim, nepokvarjenim, dobrodušnim Slavjanom. Ko sta oba ta naroda v neprijateljska stecanja stopila, posebno po občnem potisku Slavjanov na Germane (vsled dogodkov za jih hrptom v vzhodnej Evropi se dovršujočih in preseljenju Slavjanov, v zapadne, zadunajske krajine provzročivših), ondaj je German, bar zapadni, uže poznal vse ugodnosti, pa tudi vse spačenosti južno-zapadne (rimske-vlaške) kulture. Le junačka, prirojena krepost je rešila Slavjana iz onih strahovitih vekov v sedanjest, da nij laško-germanskim spletkam popolnoma podlegel. In k vsem tem Slavjanu neugodnim položajem pridružil se je šče najopasnejši: ondašnje paganstvo. Pokristjanjenje je bilo najhujši bič na svobodo Slavjana, ne kakor da bi Kristova véra bila Slavjanu škodila, nego način, motivi in interesi skupljeni s tem pokristjanjenjem so bili prave nezgode in nepravilike za Slavjane, razrušivajoče narodno slogo in krepost, podmetavajoče narodno samostalnost tuje samopašnosti in samovoljnosti.

25: 75 in Maribor 28: 72. Gledé na število prebivalcev dotične skupine bi torej v vsakem okrajnem zastopu moralo sedeti najmanj 4krat toliko zastopnikov kmetskih občin, kolikor mestnih, pa tudi 10 do 20krat toliko.

Enaka razmera je, če se gleda na znesek davkov, ki jih plačuje vsaka skupina. Ne bomo tudi teh števil navajali, samo to povemo, da povsodi kmetske občine 3krat do 20krat toliko davka plačujejo, ko vse druge skupine skupaj.

Srbi na Ogerskem.

(Ali: „Vse kakor pri nas“).

Srbski rodoljub in narodni mučenec dr. Polit piše v „Zastavi“ in Subotičevem „Narodu“ članek z lastnim podpisom in z naslovom „svaka sila za vremena...“ med drugim tako-le:

„Vse bolj črni in črni dnevi nastajajo za narod srbski v teh (ogerskih) krajih. Ako se je zdaj od tukaj pisalo o tužnem stanju raje v Bosni in Hercegovini, pisalo se bode kmalu z one strani Save (iz Srbije) o potlačenem stanju Srbov v Ogerski. Ono, kar se godi z narodom srbskim v Ogerski in kar se še namerava z njim počenjati, odteza se peresu ki bi to popisalo, ker Damoklov meč tiskovnih pravi in kaznenih preiskavanj za branjuje opoziciji najti terén na publicističnem polju. Ako vsi znaki ne varajo, nastaje s prihodom komisarja barona Majtenija v naše kraje, nova doba v odnošaji ogerske vlade proti narodu srbskemu. Ogerska vlada, kakor se vidi, za vsem je na čistem, kako bode krenila v politiki in kako bode postopala proti Srbom. Njene namere padajo izven kroga ustavnosti, ali vendar bodo opravdane „ustavnim“ pōtem pred ogerskim zborom. To je ustavna procedura, ki bi protislovje v sebi imela, ako ne bi v zgodovini dosti izgledov bilo, v katerih navidezna ustavnost to protislovje izjednačava.

„Novejša zgodovina prikazuje nam mnogo primerov, kjer ena stranka proti drugi, ali kjer narod proti narodu upotrebljuje državno oblast na uničenje ali barem proganjanje protivne stranke in naroda. V takih prilikah je država oni „moloh“, ki mu je slobodno žrtvovati tudi ustavnost, in svobodo in osebno sigurnost, in vse tisto, česar moderna država potrebuje, da je zaščit. To je doba, kjer med stranko ali med narodom nij več vprašanja po pravu, temuč kjer nastaje vprašanje večje močji (**Machtfrage**).

„Velika francoska revolucija nam prikazuje v tem obziru strašne primere med strankami in gospodstvo avstrijsko v Italiji za državo in narod. — Hoče-li ta primer pokazati tudi Ogerska s plemenom magjarskim, katero si je proti drugim naro-

dom v Ogerski vlast prisvojilo? Vsaj besede barona Majtenija (kateri je srbsko narodno-cerkveno občino z vojniki razpodil, protokole uničil in ima kot kr. komisar Srbe krotiti. Uredn.) namreč: da za njim pridejo mitraljeze, dokazujejo, da magjarska vlada hoče rabiti proti Srbom državno moč (**machtfrage**).“

Pōtem razvija dr. Polit, da se morajo Srbi temu nasproti upreti s pasivno opozicijo. Ves pravec politične magjarske vlade proti Srbom izvira iz pravca istočnega (orijentalnega) vprašanja. Leta 1848 so Magjari Srbe sovražili, ker so bili Srbi dobri Avstrijanci. Denes so Magjari tisto politiko vzeli za svojo, katero so imeli prej Avstrijanci proti Magjarom. To jim mora pogubno biti. „Narod drugemu narodu ne more dajati svetov v obziru pravca političnega. Vsak narod je kovač svoje sreče in najvišji gospodar svoje osode.“

„Ako magjarska vlada — pravi dalje P. — za res odnošaj proti Srbom smatra kot vprašanje moči (**machtfrage**) — to smo potem povsem na čistem s tem našim novim položajem. Proti takemu pravcu vlade se ne morejo potrebljevati ustavna sredstva — temuč samo pasiviteta. Mi Srbi vrlo dobro znamo, da magjarska vlada more delati z nami kar hoče in da mi vse trpeti moramo. Ali ako bi najmanjši vetrič dehnal, kateri bi vihar vzdignil na iztok — potem vemo, da bi Magjari težko ostali gospodarji situacije. Mi mislimo torej da je vsakako nevarén eksperiment, kateri se z nami dela. Mi niti hočemo niti moremo proti sili stati. Ali na vsak način moremo se tolažiti z ono srbsko poslovico ki pravi: vsaka nepravica samo en čas traja...“

Polit govori tu o ogerskih Srbih, svojih rojakih. Ali se nemamo iz njegovih besed mi Slovenci nič učiti?

V zadevi servitutnih razmer na Gorenjskem.

(Dalje in konec.)

Leta 1862 je smatral župan v Dovji za svoj poklic, za svojo dolžnost varovati interese občine. Kaj je nastalo iz tega? Nastali so upori pri izvrševanju sekvestracije. Župan in 10 občinskih odbornikov je protestiralo proti postopanju pri sekvestraciji. Predaleč so šli, bili so dejani v preiskavo in kot zločinci obsojeni. Župan in deset odbornikov, možje brez vsakega madeža, so stali pred kazenskim sodnikom; črka postave je bila žaljena, moralo je bilo pokorjeno to žaljenje. Želeti pač bi bilo, da bi postava v slučajih, ki so posebne obzirnosti vredni, spala, v slučajih, kjer se ne dela protipostavno iz zlobe, ne iz hudobne prepiraželjnosti, nego v poštem namenu braniti pravico.

Izkusiti državniško modrost je c. kr. zemljiščno-odvezna in vrejevalna deželna komisija kranjska napravila provizorično nadzorstvo črez občinska gozda Voger in Voje, med bohinjskim jezerom in Triglavom. Tu je bil poprej rajski mir in pokoj, najprijetnejše lovske zabave; veselil se je planinski pastir, prosto in radostno sta se gibala drvar in voglar. Tu se pa začne trpljenje Bohinjcev. Deželna sodnija v Ljubljani je po preiskavi izvršeni proti eni celi občini postavila 62 posestnikov v obtožni stan zaradi zločina ustaje. Osodepoln zločin! In prvi uzrok k temu je bila nerazumna sekvestracija in prizviženo provizorično nadzorstvo.

Ako imajo občine udeleževati se dobrot občinskega reda, ako nemajo samo bremena nositi, nego tudi svobodno ravnati z občinskim premoženjem, tedaj mora vlada za to skrbeti, da se odpravijo zapreke, katere to branijo, ne pa da vlada nedostatke, kakor so v Bohinji, s svojimi naredbami še množi. Vsadko ve, da so občine poprej z gozdi popolnoma svobodno ravnale; sedaj pa še najmanjšega gozdnega prirastka brez dovoljenja provizorične oblasti vzeti ne smejo. Kdor je bil do sedaj zmerom vaje neomejeno rabiti svojo lastnino, brez zaprek jemati les iz

gozdov, temu je gotovo težko, ako naenkrat ne vejice iz gozda vzeti ne sme. Sekvestracijske naredbes so napravile v tem obziru najslabši vtis, vzročile so upor; vsekako pa so take naredbes, kakor jih je vlada vpeljala v Bohinji, pripravne zbuditi prizadevanje, obhoditi ograje takih predpisov. Prebivalecem bohinjskih občin je bila pokornost postavam najvišje načelo, spoštovanje gosposke prva dolžnost; ali ne more se možu, ki hudodelstvo samo v takih činih vidi, katere tudi morala prepoveduje, zameriti, ako ne razume, kakó more biti kazni vredno, ako se protivi naredbam, katere so naravnost nasprotne njegovim lastniškim pravicam.

Za bohinjske gozde so se prepirale bohinjske občine z graščinami; tema dvema se družijo še gorski erar in naslanja svojo terjatev na gozdno postavo od 3. dec. 1852, katera deli gozde v državne, občinske in privatne, o gozdih deželnemu knezu pridržanih ali rezerviranih pa ne govori. Deželnokneško rezervirani gozdi so po naukih strokovnjakov oni, katerih last ne pripada državi, nego privatni osebi in katerih prirastki so samo tedaj deželnokneškim rudnikom pridržani, ako zadostujejo posestniku ali lastniku. Na Gorenjskem nij nobenega deželnokneškega rudnika, za to mora postopanje gorskega erara brez uspeha biti. Samo za dež. kn. rudnike se more terjati gozdni regal in zato je tudi koroški deželni zbor enoglasno sklenil prositi vlado, naj se po ustavnem potu vsi dež. kn. rezervati na gozdih, ki se ne rabijo za dež. kn. rudnike, odpravijo in vse tožbe zaradi tega opuste.

Premoženje bohinjskih občin obstoji v realu, v gozdih. Ako občine s tem premoženjem razpolagati ne morejo (kar res ne morejo vsled sekvestracije), tedaj so obropane in umorjene. In kaj bode nasledek vseh teh preprirov za bohinjske gozde? — Občine morajo svojo pravdo po zastopnikih voditi, ako nečejo, vsled pomanjkljivega zagovarjanja naravnost izgubiti vse svoje pravice do gozdov, tako zastopništvo pa rodi veliko stroškov. Na zadnje bodo občine morale drago plačati svoje zastopnike in kdo jim bode to povrnil? Umno postopanje vladnih organov bi bilo prihranilo Bohinjcem vse nadloge. Tako pa se godi vsled neprevidnih vladnih naredeb zločin za zločinom in razen drugih od poprej, obsojenih je 59 poštenih Bohinjcev zaradi izvršene ustaje na večletno težko ječo in na plačanje sodnijskih stroškov, in obsojeni morajo vsled sodnijskega ukaza sedaj kazni svoje nastopiti. Vse to pa so zakrivili nerazumni birokratje z nepolitičnimi svojimi naredbami!

Dopisi.

Iz Vipave, 16. oktobra. [Izv. dop.] Nek dopisnik v „Slov. Narodu“ je zaznamoval našega gospoda župana kot črtilca narodnega napredka, kar je tudi istina. — Njegova častilakomnost je vedno hrepenela po županstvu. Vede pa, da to mu nij mogoče drugače doseči, kot na narodnem poti, postal je o času volitve eden prvih narodnih agitatorjev, kar je tudi dalo povod, da ga je cela narodna stranka v njegovih sebičnih namenih podpirala. Ali značaj gospoda župana se je kmalu pokazal. Ko je na županski stol sedel, pričel je v njegovej „rodoljubnosti“ vedno bolj hladen postajati, dokler se nij pred malo časom iz čitalnišnega uda vrli kazinar rodil. — Pobratil se je ta odpadnik z ipavskimi renegati, ter prišel v šolo brez značajnosti in brez taktčnosti, kjer ima svojo znanje do vrhunca dvigniti. Prisiljen sem pa konstatirati, da še nijmo imeli župana, ki bi bil od naših kmetov tako malo čislán in spoštovan kot je sedajni.

V blagor občine slišim, da je več odličnih občanov neko okrožnico podpisalo, katera odločno terja volitev novega župana, ker je postavni čas županovanja gospod Kette-ta že pred dvema leti iztekkel.

Ipavci! ne volite pri prihodnji volitvi več

Pokristjanjenje dajalo je Germanom neizprijivih in neprestanih povodov k vedno ponavljajočim se zavojevanjem zoper Slavjane, in ti povedi so se bliščali v luči prosveščenja, omike in Božje ljubezni! Kakor je nekda Rimljan tlačil severnika Germana brez uzroka, brez povoda v edinem imenu božje previdnosti (ondaj paganske) in na ime kulture, tako je po izginenji Rimljana stopil Germanec na njegovo mesto in začel svojega soseda Slavjana pod izlikom vere in omike tlačiti, izruvati in proganjati. Ta boj traje uže od 5. veka do današnjega dne. —

V ono nasilstev, progonov in krvi polno dobo, ko sta se (kar povestnica pomni) nemški in slovanski živelj v prvič strčila, kakovih 50 let po preseljenji Slovencev v zapadno Evropo: sedanjo Avstrijo in nekatere predele Bavarskega, spada doba „kralja Sama“. Predmet sam je Slovenecem v novejšem času tudi iz „Zore“ znan, kateri list je prinesel prevod Fašing-ovega v letošnjem programu mariborske realke priobčenega spisa: „Künig samo.“ Meni je ostala zadača, o najzanimivejših točkah tega spisa tu poročiti in svoja mnenja pristavljati.

(Dalje prihod.)

takega mameluka, ampak energičnega in strogo-narodnega moža, kateri bo imel geslo: „Vse za domovino, omiko in svobodo“.

Iz spodnjega Roža (na Koroškem) 14. okt. [Izv. dop.] Kako v žalostnem stanu je slovenstvo v spodnjem Rožu, kako Slovence nasprotniki zatirajo in stiskajo, to je v veselje naših sovražnikov že obče znano. Šola in urad sta nemška in vse, kar le količkaj nemško čvekati zna, prizadeva si širiti edino izveličavno nemščino. Sreče se trga vsakemu, ki le iskričo rodoljubja še v sredi ima pri takih okoliščinah, kakoršne so pri nas. V celi dolini nij razen treh katoliško-političnih društev nobenega narodnega zavoda. Katoliško-politično društvo v Borovljah je — ali bolje rečeno: biti bi imelo tudi slovensko narodno. Udje so vsi Slovenci; mnogo med njimi jih ne zna nemškega jezika, ali vendar društvo v narodnem obziru malo ali nič ne stori, ker je voditeljem njegovim več za žep, ko za narod in katoliško politiko, kar kaže sledeči dogodek. Gospod V. L., župnik v Borovljah, bil je tajnik katoliško-političnega društva v svojem kraju, goreč zagovornik katoličanstva in tudi nekoliko naroden. Kar razpiše minister Stremayr znane darove „za korektno državljansko držanje“ duhovnikov in župnikov v Borovljah brž spozna svoje dosedanje delovanje v katoliško-političnem društvu za „nekorektno“, odpove se društvu tajništvu, celo iz društva izstopi ter prosi za Stremayrovo nagrado. Župnikova prošnja je bila odbita, česar bi ne obžalovali; pa izstop gospoda župnika iz katoliško-političnega društva je mnogo škodoval, ker se mnogi pohujšujejo rekoč: „Ako duhovnikom samim nij za katoliško-politična društva, kaj bo pa nam? — Obžalovati moramo nedoslednost pri duhovnikih, ker na nje se verno naše ljudstvo posebno ozira v javnem življenju in delovanju. Slabi izgledi neznačajnosti duhovnikov škodujejo neizmerno, ker pohujšujejo ljudstvo v pravem in narodnopolitičnem obziru in kaj hočemo s politično popačenim ljudstvom? Značaje, značaje potrebujemo!“

Iz Zagreba 20. okt. [Izv. dop.] Kar smo si že dolgo priželjevali, doželeli smo si: naša nagodba se v Pešti revidira! Obe stranki uvidite potrebo revizije in obedve želite kaj stalnega dokončati, in ravno ta obe strani želja je poročstvo, da se započete razprave ne bodo razbile. Nagodba se bo in se mora za nas na bolje premeniti, pa tudi za Magjare. Vpraša se samo za koliko na bolje? Mi nijmo v nikakšne iluzije zajeti, ter dobro vemo, da vsega, kar si želimo, ne bomo dosegli. Z revidirano nagodbo ne bomo niti dolgega niti visokega skoka naredili, pač pa pošten možakarski korak naprej. Mi bomo za celo zadovoljni, če dobimo izravni davek v lastno upravo, če se naše ministerstvo v Pešti odpravi, in mesto njega našemu saboru odgovorna banska vlada v Zagrebu ustroji; mi bomo za celo zadovoljni, če se Dalmacija kot celokupni del našega državnega telesa pripozna in čem preje z materno deželo združi. Mi bomo za celo zadovoljni, če se upliv Rauchijanske stranke zatere, če dobimo poštene značaje, vzete iz naše saborske večine, na čelo vlade, in če se bo v deželno upravo spet red in pravica povrnila. Kako bo z Reko, to je še zelo na vagi. „Obzor“ ki je z našo regnikolarno deputacijo v neposrednej zvezi, je sicer rekel, da bo vsled nagodbine revizije „naša autonomija morabit manjša, ali to kar bomo dosegli, posedovali bomo brez primislikov in brez straha spletarij.“ Ta „Obzorova“ izjava je sicer malo tolažilna, vendar pa naše zaupanje do naše regnikolarne deputacije nij slabila, kajti prepričani smo, da bo ona vse izvojevala, kar se bo izvojevati dalo.

Kot dnevne novosti registrujem sledeče: vladin načelnik Prica je odpotoval kot ud regnikolarne deputacije v Pešto. Mesto njega je prevzel medčasno oddelni svetovalec Mihalič vladno načelništvo. Zakon o obustavi deljenja združnega premoženja je Nj. Veličanstvo potrdilo. V prvem in

drugem banskem regimentu proglašena je zavolj tolovajskih čet nagla sodba. Od novega leta 1873. počenši bodo morale občine izravni davek pobirati. Pri volitvi v Draganiču nij narodna stranka glasovala, in sicer zavolj tega ne, ker je volilnemu poverenstvu predsedoval okrajni sodec Travenič, ki je še zavolj zadnje volitve v kriminalnej preiskavi. Sabor te volitve ne bo potrdil. V Samoboru so narodnjaki podlegli. Rauchijanec Francisci je dobil 100, narodnjak Vizner pa 93 glasov.

Politični razgled.

Politično suhi čas, kakor vlada še zmerom, porablja vladna „N. fr. Pr.“, da „gleda nazaj“ in piše 20. okt. tako-le o bivšem tudi od cesarja postavljenem ministerstvu. „Z vsem orožjem laži, opravljanja, sovraštva in brutalnosti, s konfiskacijami, s proskripcijo proti vsakemu nemškemu gibanju so (pod Hohenwartovim ministerstvom) proti nemško-avstrijskemu elementu ravnali!“ — Kake grde laži! Ko bi mi v tem tonu pisali proti vladni Auerspergovi, kaj bi storili z nami? Pod Hohenwartom je bila „N. fr. Pr.“ samo dvakrat konfiscirana. Pod zdanjim ministerstvom je sto in sto konfiskacij slovanskih novin naštetih.

Dunajski porotniki so v politični pravdi proti dunajskemu „Tagblatt“-u varovali tiškovno svobodo in urednika nekrivega spoznali.

Ogerska delegacija se posvetuje o vojnem proračunu. Če ravno sta dva govornika proti povišanju prezence vojakov, vendar nij dvombe, da bo proračun skoro enoglasno v bistvu nespremenjen prejet.

Na Hrvaškem sta pri volitvi v Jaski in Samoboru zmagala — dva magjarona. Videti je, da je „kompromis“ narodne stranke stranki sami škodoval na deželi.

V Novem Sadu je zmagal magjaronski kandidat proti narodno-srbskemu.

Republikanski upor v Španiji (v Ferolu) je, po vladnih poročilih, zatrt. Da pa v tej podrovani deželi mir ne bode dolgo trajal, uče izkušnje preteklosti.

Razne stvari.

*(Slovensko gledališče.) Zadnja predstava v deželnem gledališču je občinstvo sploh zadovoljila. Šaloigra „Sprejeto“ sama na sebi nij nič posebnega, a igralci so storili iz nje vse kar je mogoče, posebno gospodična Podkrajškova in gospod Noli. Gospod Baš, ki je ta večer prvič nastopil, je svojo kratko rolo dobro izvršil, in menimo, da bode dobra akvizicija za društvo ako bode glasneje govoril, kar je tudi nekim drugim igralcem priporočati. V burki „Čevljar-baron“, je naš komik g. Kajzelj zopet svoj izvrsten talent pokazal, kakor smo mogli tudi z igro gospe Valenta-Brusove, g. Nolja, gospodične Pardubske popolnem zadovoljni biti. Gospodična Štembergova, ki je ta večer prvič nastopila, ima prijeten glas in bode gotovo dobra igralka, kadar se na deske, ki svet pomenjajo, bolj privadi.

*(Nov slovenski šolski list.) Piše se po nemških in slovenskih novinah, da bode izhajal v Ljubljani nov učiteljski list. Mi moremo o tem povedati, da je nadučitelj Lapajne na željo več učiteljev „narodni tiskarni“ ponudbo izdavanja takega lista stavil. Ako upravni odbor list v zalogo vzeti sklone, in ako se bodo najboljši slovenski učitelji, gimnazijalne ne izvzemši, udeležili, bodi nam novi brambovec slovenskega učiteljstva in šolstva kot sobojevnik na narodnem polju pozdravljen.

*(Nemški učiteljski list) mislita po novem letu izdajati za kranjke ljudske učitelje gospoda Gariboldi in Zima, učitelja v Ljubljani. Kdo bo pa nemški list od teh dveh izdajan — bral?

*(Ljubljanski mestni očetji) so večinom jako nezadovoljni z dr. Keesbacherjem, ki

jim je v zadnji seji mestnega odbora svoj elaborat o sanitarni upravi mesta, kar na vrat na nos usiliti hotel. On pa je čisto obupan, da njegov predlog se nij sprejel, ker to se mu je zgodilo prvič v drugače jako ubogljivem zboru nemških ljubljanskih očetov.

*(Samomor.) Zadnji petek se je kupčijski pomočnik Fr. T. na ljubljanskem gradu iz neznanih vzrokov ustrelil. Drug dan so truplo v gošči našli dečki, ki so ptiče lovili. Mali psiček mrtvega skoraj nij bil od trupa proč spraviti.

*(Dr. viteza Savinška,) velicega posestnika v Metliki, je minister poljedelstva povabil, da se udeleži predstoječega agraričnega kongresa.

*(Iz Černič) se nam piše: Naša čitalnica napravi „besedo“ s plesom in z dvema igrama: I. „Lahkoumna Emica“ ali mladost-norost, igra v dveh dejanjih — II. „Svojeglavneži“, igra v enem dejanju. Vstopnina za neude k besedi 20 kr., k plesu 1 forint. Beseda bode v poštni dvorani gosp. Fišer-ja začetek ob 6. uri zvečer. Uljudno vabimo vse vnete domo- in rodoljube, da bi nas s svojo nazočnostjo počastili.

Odbor. *(Hrvaščino) na novomeški gimnaziji uči g. profesor Žepič. Poslušalcev ima 20 iz višjih razredov. Kaj pa v Ljubljani?

*(Slepec o barvah.) Prusijansko društvo „Deutscher Verein“ na Dunaji je sklenilo v prihodnjih mesecih napraviti več predavanj o razmerah strank v „provincijah“ avstrijske monarhije. Iz Trsta so si najeli znanega publeža in povsod se blamirajočega starega dr. Rabelj-na, da jim bo predaval „o strankah na Kranjskem na Primorskem in v Dalmaciji.“ — Najprej je treba da se človek sam uči, da ima toliko glave, ka se podučiti more — potlej naj se še le druge uči, gospod Rabelj!

*(Samomori.) V letih 1856—1860 bilo je samomorov na 1 milijon prebivalcev na Hanoverskem 137, Pruskem 122, Francozskem 111, Norveškem 100, Češkem 81, Angležkem 65, Belgijskem 47, Tirolskem 28, Kranjskem 20, Dalmatinskem 12, itd. Največ samomorov se zgodi v mesecih maj, juni in juli. Samomor je bolj pogost med germanskimi plemeni, kakor med romanskimi in najredkejšje med slovanskimi.

Listnica uredništva. Gosp. J. P. v M. Nam ustrezete, če pošljete kratko poročilo, oziroma posebno na našo domovino.

Listnica opravištva. Številke „Slovenskega Naroda“ 100 do 114 bi opravištvo rado kupilo.

Dunajska borska 21. oktobra.

C. k. cekini	5	17
Srebro	107	—

Matej Soršak

v Kropi na Gorenjskem

priporoča svoje puške, katerih ima čez 27 sort iz čudno lepega domačega damaska, več sort kot Angleži in Francozi. Od najnižjega do najvišjega kupa velja: 1 Lefauchaux dvocevka 30, 33, 35, 38, 40, do 100 gld. — 1 Percussions dvocevka 18, 20, 22, 25, 28, 30, do 80 gld. — Železne dvocevke lepo damascirane 11 gld. 80 kr., 12 gld. 50 kr., 13, do 18 gld. — Železne enocevke 6, 7, do 8 gld. — Šestostrelni revolverji 8 gld. 50 kr., 10, 12, 16, 20, do 30 gld. — Tudi šajbarke, štuci, risance, pištole, nakapse puške. (210—1)

Kdor denar naprej pošlje, dobi provizijo; sicer se blago pošilja za povzetek (Nachnahme).

brez zdravila

Na prsni in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pisмено več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

brez zdravila

(162—14) brez zdravila

„Prva občna zavarovalna banka Slovenija”

V LJUBLJANI

s temeljnim kapitalom 2,000.000 gold. a. v.

je osnovala glavni zastop za doleno Štiroško in vse slovenske pokrajine Koroške ter izročila vodstvo gospodu

ANTONU LOQUENZ-U

V CELJI,

kateri bode potrebno organizacijo dovršil. Delavnost banke Slovenije bode obsegala zavarovanje:

- 1) proti škodi po ognji, streli, razletu (eksploziji);
- 2) „ „ na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
- 3) „ „ po toči na poljskih pridelkih;
- 4) „ „ na zrealnem steklu, ko bi se strlo;
- 5) na človeško življenje v vseh primerah tega zavarovalnega oddelka.

Svojimi fondi banka Slovenija naslednje razpolaga:

- a) skontiranjem mestnih in domicilnih menjic;
- b) posojili na državne in obrtniške papirje;
- c) „ „ posestva;
- d) „ „ prihodne pridelke in posojili obrtnikom, skupščinam in občinam, proti poroštvu in zagotovitvi.

Vsako leto se razdeli 15 % čistega dohodka za dobrodelne namene.

V Ljubljani, 15. oktobra 1872.

(207—2)

Predsedništvo banke „SLOVENIJE”:

Lavoslav knez in stari grof Salm-Reifferscheid.

Dr. Etbin Henrik Costa.

Govin & Sohn v Manchesteru.

Dežni plašči.

Potovalcem, gospodarjem ali železniškim uradnikom in sploh vsem tistim, ki so dežu izpostavljeni, priporoča se prav angleški **dežni plašč**, is novozboljšane, nerazdrljivega, nepremočljivega blaga. Ti plašči presegajo v eleganci in trpečnosti vse druge do zdaj izdelovane. Opomniti se mora, da so ti brez vsega šiva, torej niso popravljanju podvrženi, in so tako narejeni, da se dajo tudi pri lepem vremenu na drugi strani kot elegantna vrkna suknja rabiti.

1 kos v navadni velikosti 42 palcev dolg velja 10 gld.
vsaka daljša 2 palca veljata 1 gld. več.

Kapuce veljajo kos 1 gld.

Glavna Zaloga fabrike Govin & Sohn v Manchesteru.

**Luč
lepa**

**Luč
dobra**

**Luč
cena.**

Najnovejšo petrolejske varnostne svetilnice z najboljšo konstruiranim metuljevim branilnim lučnikom (1 plamen daje 6 svečih luči), neprepirno najlepša svečava in vendar 50 percentov prihranbe proti vsakemu drugemu svetilu. Da se ne bi bilo bati konkurence, so cene neslišano nizko postavljene. Za najboljšo kvaliteto se garantira.

- 1 kuhinjska svetilnica s steklom in stenjem (doht) vred kr. 45, 60.
- 1 kuhinjska, stenska ali viseča svetilnica, kompletna kr. 85, gld. 1,20, 1,80.
- 1 čedna sobanska svetilnica, celo kompletna gld. 1, 1,20, 1,50, 1,80.
- 1 najlepše oprave gld. 2, 2,50, 3.
- 1 salonska svetilnica, bogato dekorirana, superfina gld. 4, 5, 6, 8, 10.
- 1 svetilnica za studiranje ali delo z zastorom gld. 1, 1,50, 2.
- 1 stenska svetilnica za hleve, prednje sobe itd. kr. 90, gld. 120.
- 1 viseča „ „ „ 90, 1,50, 2.
- 1 „ „ „ fabrike, delavice, poslovnice gld. 2, 2,50, 3,50.
- 1 „ „ „ obednice s škripcem, prefini gld. 5, 8.
- 1 „ „ „ najfinejša sorta, bron pozlačen gl. 15, 20, 25.
- 1 **Cene svetilnic se razumevajo kompletno s stenjem in steklom vred.**
- 1 svetilničin zastor, majhen, srednje fin kr. 5, fin kr. 10, najfinejši kr. 15.
- 1 „ „ „ srednje velik, srednje fin kr. 25, fin kr. 35, najfinejši kr. 45.
- 1 vate svetilničnega stenja kr. 4, 6, 8.
- 1 škarje za svetilnico, jeklo kr. 25.
- 1 zastorodržec (branič, da zastor ne zgori) kr. 5.
- 1 cilindrobranec (brani, da steklo ne poči) kr. 10.
- 1 mehničen cilindročistec kr. 20.
- 1 podstava za svetilnico, najlepša kr. 20, 30.
- 1 svetilnica čepica, v najlepših oblikah kr. 15, 25, 35.
- 1 škripec za viseče svetilnice gl. 1,40, 1,80, 2,20.
- 1 steklen cilindar kr. 4, 5, 6.
- 1 steklena krogla kr. 20, 25, 30.
- 1 plehasta posoda za 1 funt petroleja kr. 30, za 2 funta 50 kr.

Kupci en gros dobijo rahat.

(185—7)

A. Friedmann,

Dunaj, Praterstrasse 26, parterre & 1. nadstropje.

Luč lepa

Službe!

Pri **banki Sloveniji** v Ljubljani se takoj v službo vzamó

spretni nadzorniki in potovalci

z izvrstnimi pogoji.

(206—2)

Dotičniki naj se oglase pri ravnateljstvu.

Št. 185.

Razpis podučiteljske službe.

Na dvorazredni ljudski šoli v Mozirji je razpisana podučiteljska služba z letno plačo 300 gld. in s prostim stanovanjem. Prosilci naj položijo svoja s postavnimi spričali in dokazi o popolnem znanji nemškega ino slovenskega jezika obložena prosila najdalje do 30. oktobra 1872 pri krajnem šolskem svetu v Mozirji.

Okrajni šolski svet v Gornjem Gradu 15. oktobra 1872.

(211—1)

Predsednik: **Franz.**

V **Rud. Mille-ovi** tiskarnici v Ljubljani je na svetlo prišla knjižica pod naslovom:

TELOVADBA

v **ljudske šole.**

Knjižica za našo šolsko mladino. Spisal Janez Zima, učitelj v Ljubljani. Velja 20 kr.

Dalje se tu dobiva:

Slovenska slovnica za prvence,

spisal A. Praprotnik.

(Drugi natis.)

Velja zvezana v platnenem hrbtu 30 kr. Kdor jih več vkup vzame, dobi na vsakih 12 iztisov 1 po vrhu.

To šolsko knjižico je slavno c. k. ministerstvo za uk in bogočastje za ljudske šole dovolilo, in slavno c. k. deželna vlada za Kranjsko jo je vsem ljudskim šolam na Kranjskem priporočila; pa tudi drugod po Slovenskem so to knjižico že naj več vpeljali v ljudske šole, ker je zares prav djansko sestavljena, to je tako, da se učenci po naj boljši in hitrejši poti iz nje učé pravilno govoriti in pisati v maternem jeziku, kajti na podlagi maternega jezika morejo se učenci učiti vseh znanosti in tudi drugih tujih jezikov.

Geometrija ali merstvo za slovenske ljudske šole.

Spisal Janez Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru. S 95 v les vrezanimi slikami. Velja 30 kr.

(112—1)